
FENYVES MÁRIA ANNUNZIATA
A ZENE VARÁZSÁBAN

„ A zene, az egyetlen
világnyelv, melyet nem kell
lefordítani; ott a lélek szól a
lélekhez.”

/ Berthold Auerbach /

(Cultura.hu)

A nagy zeneköltő Claude-Achille Debussy életműve fontos összekötő kapocs egyike a XIX. század zenéje és a XX. század zenéje között, amely új szintet hozott a muzsikának valamennyi műfajába. Költészete egy örök ragyogás, színpompás, mesés, egy örökké áradó nagy zenei gazdagság, egy csodálatos nagy zenei virágoskert: gyengéd, hajlékony, kecses virágokkal, ágakkal a burjánzó természetben, ahol napsütéses pillanatok, percek, órák sűrűjében gyönyörködhetünk.

Muzsikájának kristályában megláthatjuk a francia századot, azokat az évtizedeket, ahol dolgoztak a nagy költők, azt a hatalmas „szentháromságot”: Baudlaire-t, Rimbaud-t, Verlaine-t, s a kor csodálatos nagyjait a festészetben és irodalomban: Monet, Manet, Mallarmé, Renoir, Sisley, Thomas, Cézanne,

Pisarro, V. Hugo, Zola, D'Annunzio, Saint-Saëns, Delibes, Franck, Gounod, Massenet, Offenbach, Bizet.

Debussy vallotta: „Csak is a zenészeknek van meg a kiváltságuk, hogy megérezzék az éjszaka, a nappal, az ég és a föld költészetét, hogy feltámasszák a légkört a természet suttogásának egyszerű ritmusát.” Platón mondta: "A zene erkölcsi törvény. Lelket kölcsönöz a mindenségnek, szárnyat ad az elmének, szállni tanítja a képzeletet, bájt ad a szomorúnak, derűt és életet mindennek. Lényege a rendnek, és útja minden jóhoz, igazsághoz, és széphez vezet, amelynek csak láthatatlan, de kápráztató, szenvedélyes és örökkévaló alakja." Pierre Ronsard pedig a következőket vallotta: „A zene a költészet testvérhúga!”

Debussy képzőművészeti és irodalmi inspirációi mellett zenéjében nagy jelentőséget kapott egy-egy futó pillanat benyomása, egy-egy napszak, egy-egy illat, megannyi gondolattársítása, mindezekhez hozzájárult keleties, modális harmónia világa, dallamainak karcsú ívelő finom, bájos vonulata. 1884-ben „Római díjat” kapott „A tékozló fiú” című kantatájáért, s itt írta 1887-ben a „Tavaszi” című szimfonikus szvitjét. A mű alapgondolatát Sandro Botticelli „Primavera” című festménye adta, amelyet a Mediciek számára készített el, 1478-ban.

Botticelli: A tavasz (Primavera)

Claude Debussy - Printemps (10:21)

<https://www.youtube.com/watch?v=itVcstVdo2I>

Très modéré – The Cleveland Orchestra Conductor – Pierre Boulez
Recording: Cleveland, Masonic Auditorium, 3/1991

Claude Debussy - Printemps (6:27)

<https://www.youtube.com/watch?v=q7H88eRH398>

Modéré – The Cleveland Orchestra Conductor – Pierre Boulez
Recording: Cleveland, Masonic Auditorium, 3/1991

Arra törekedett, – mint írta, – hogy „*kifejezésre juttassa az élőlények és a természet világának lassú, fájdalmas keletkezését, majd örömteli kivirulását, új életre születését...*” A „Tavaszi” csupa fény és zenei sugárörömök ragyogása. Zenéje stílusában, ízlésében, illatában nem volt hozzá hasonló. Műveinek textúrája áttetsző, izzó, enyhén modális, egzotikus és tévedhetetlenül pontos, és benne ez a legeredetibb. Eredetiek azok a harmóniai, amik mindmáig páratlan akkordjaikkal, feloldatlan disszonanciáival, tetszőleges skáláival, új grammatikáikkal a XX. század új zenéjét indította el, és erre a legszebb példa: „Egy faun délutánja”. A faun első műve, amely szélesebb körben ismertté tette nevét. E mű partitúrája rendkívüli gonddal kidolgozott, melyet 1894-ben mutattak be Párizsban, hatalmas sikerrel.

A faun élvezzi a milliárd töből burjánzó nagy természetet, a föld-élet szagát, felhőtlen eget, és az ezersípú zenét, mely virágok, fák szépsége, a nyári napsütésben a tikkadt bokrok nyugalma, s e sugárzásban zengő, kerengő pillangók, bogarak, darazsak orgonájának szépségét adják.

A zeneszólvó futamokkal indul, lassan, elterpeszkedő dallammal, kromatikusan kígyózva, mely a fűben heverésző, kéjes álmait szövő faun alakját állítja a közönség elé: e téma határozza meg a mű egész mondanivalóját.

A második téma oboán szólal meg. A harmadik téma már az egek zenekarát igényli. A zeneszerző a következőket írta művéről: „*A Prélude zenéje teljesen szabad illusztrációja Mallarmé költeményének. Inkább ama hangulatképek egymásutánja, amelyek a faun vágyait a rekkenő délutáni hőségben felébresztik. Majd, kimerülve a megriadt nimfák üldözésében, átadja magát a zsongító álomnak, kielégülve az ábrándokban és annak tudatában, hogy övé a természet mindensége*”. Mallarmé, – a költő –, a bemutató után így irt a zeneszerzőnek: „*Az Ön illusztrációja a zene finomságával, komolyságával és gazdagságával felülmúlja az én költeményem minden vágyódását és ragyogását...*”

Mallarmé 1896-ban, fényképezte Nadar

Stéphane Mallarmé (1842–1898) a „költészet főpapjának” filozófiai, esztétikai hitvallása: *„A költészet, a lét rejtelmes életének kifejezése, a lényeges ritmusára visszavitt, emberi nyelv segítségével így ad hitelességet életünknek és fogalmazza meg az egyetlen szellemi feladatot – vallja a szimbolizmusnak a fejedelme. Azért, hogy gondolatát kiteljesítse azzal a meggyőződéssel: „Csak egy dolog van a szépség és annak tökéletes kifejezője, a költészet!”*

A káprázat és az álomittas látvány összemosódik, két nő hívja és taszigálja a kecskelábú istenembert. Faun rohan fel a csúcsra, de az álomkép párává, emlékké válik: csak az illat és a szertefoszlott árnyak, amelyek a pillanatok tükrében még ott remegnek a füvek zöldjén, a virágok bársonyán. Pillanatnyi gondolkodás, és sóhajtanak a hangszerek, aztán a csönd zenéje és a lélek zenéje szól, majd elhalkul minden. Megtalálta az önbecsülés a helyét! A remekmű elkészült, ragyog! Egy faun délutánja egy különleges álom, egy álmodozó fuvolázó, aki végig járatta pillantását egy álomtájon és egyé olvadt a világgal. A faun egy pogány himnusz! Álomkép! Szűzi erdő, a hold csillámlása a levelek között, az álomtájon elsuhanó mesedráma, egy új arculattal jelentkező csoda. Egy francia ember álma, egy költő álma a világ csodáiról, az örök természetről, a szépségekről, a szerelemről, ahol két álomittas asszony hívja, de riasztja is a kecskelábú isten-embert, akiben már csak emlékek élnek, szétfoszló árnyékok, amik még ott repülnek a virágok és füvek bársonyán... A szél füttyentető, majd harsányan kiáltó szél, és a faun kettős fuvolája, nem egy azon isten munkája-e? Ebben a kettős képben, amelynek kettős tükrözése eget és földet, istent és embert, halandót és halhatatlant egyszerre mutat a káprázató és még vonzó képben.

Debussy Prélude à l'après-midi d'un faune - Leonard Bernstein (12:49)

<https://www.youtube.com/watch?v=EvnRC7tSX50>

(Bostoni Szimfonikus Zenekar, vezényel Leonard Bernstein)

Részlet Egy faun délutánjából Somlyó György fordításában;

„Bár ne tűnnének el a nimfák!

Pírjukat fényben zsongja körül az enyhe bódulat a fülledt levegőn.

Csak egy álmod szerettem,

Kételyem régi éj kusza halmaza, rezzen,

Szétvált ágaival igazi lombozat marad, mutatva, jaj!

Hogy én csak magamat áltattam győztesen, rózsák képzelt bűnével. Hogy is van...”

1903-ban komponálta Debussy az Estampes (Metszetek) c. sorozatot, majd 1905-ben az Images (Képek) első ciklusát, melyet a következő szavakkal ajánlott kiadójának, Durand-nak: „... Úgy gondolom, nem szerénytelenség azt hinned, hogy ez a három darab tovább él és elfoglalja majd a méltó helyét a zongora irodalmában... vagy Schumann balján... vagy Schumann jobbján”. A Képek második sorozatát 1907 októbere és 1908 januárja között komponálta:

Debussy - Images I & II - Michelangeli Helsinki 1969 - YouTube (32:07)

<https://www.youtube.com/watch?v=A2au0AS81dw>

(Arturo Benedetti Michelangeli – zongora, Live recording, Helsinki, 1969. V. 22.)

Első sorozat:

[0:00](#) Reflets dans l'eau (Fények a vízen)

[5:16](#) Hommage à Rameau (Hódolat Rameau-nak)

[12:46](#) Mouvement (Mozgás)

Második sorozat

[16:21](#) Cloches à travers les feuilles (Harangszó a lombokon át)

[21:20](#) Et la lune descend sur le temple qui fut (És a holdvilág leereszkedik az egykori templomra)

[27:29](#) Poissons d'or (Aranyhalak)

Az első darab (Fények a vízen) a legragyogóbb „vízi-zenék” egyike, melyről alkotója találóan állapította meg, hogy „a harmónia vegytanának legújabb felfedezéseit” foglalja magában. A második „Hódolat Rameau-nak”, a zeneszerző részéről tiszteletadás Jean-Philippe Rameau-nak (1683-1764), a francia barokk zene meghatározó személyiségének, aki egybeolvasztotta a francia és olasz szépség ideált. Harmadik darab, a „Mozgás”, amelyben a barokk zene motorikus elemét teszi magáévá, itt-ott humorosan.

A II. sorozat a kétsoros írásmód helyett, három sorban jegyezte le, s kis partitúrákban rögzítette a szólamokat. „Harangszó a lombokon át”, a hervadó

őszi táj báját érzékelteti, sokféle színben. „És a holdvilág leereszkedik az egykori templomra” címét utólag kapta Louis Laloy (1874-1944) zenetudóstól, melyben a meseszerű távoli, ködbe burkoló ködvonalak ihletően hatnak a képzeletre. „Aranyhalak”. Egy káprázatos, új vízi-zene, amelyet scherzo formájában komponált.

A Children's Corner („Gyermeksarok”) című művét kislányának 1908-ban a következő ajánlással: „Drága kis Chouchou-mnak, akitől apja szeretettel kér bocsánatot mindazért, ami itt következik.” A „Gyermeksarok” cím a korabeli angol lapok gyermek-rovatára utal.

Debussy kisleányával

Claude Debussy - Children's Corner (16:42)

<https://www.youtube.com/watch?v=ozisMKGGk88>

Benjamin Moser (zongora)

[\(0:00\)](#) Doctor Gradus ad Parnassum

[\(2:09\)](#) Jimbo's Lullaby (Az elefánt bölcsődala)

[\(5:47\)](#) Serenade for the Doll (A baba szerenádja)

[\(11:05\)](#) The Little Shepherd (A hópelyhek tánca)

[\(13:50\)](#) Golliwogg's Cakewalk (A kis pásztor)

A „Prelűdök” c. 2X12 darabból álló sorozatát 1909-ben kezdte komponálni. 1910-ben az első, 1913-ban a második jelent meg. A mű egy-egy darabja cizellált ékszerre emlékeztet, s a zseniális villanások mellett felmutatja az örök érvényű művészi tett értékeit. Költői, festői tematikája széleskörű, magába foglalja a természeti képeket és tündér-romantikát, leszáll az antik emlékek mélyére, kelet rejtelmes csodáiba, álomképbe száll a törékeny, karsú, illatos zongora muzsika, közben spanyol és olasz tájak levegőjét élvezve ízlelgeti a sok szépséget.

A „Six épigraphes antiques” (Hat antik sírfelirat) – négy kézre c. kísérezetét Pierre Louÿs (1870-1925) Bilitis dalai című költeményeinek színpadi változatához írta 1900-ban. A 2 fuvolából, 2 hárfából és cselesztából álló

kamaraegyüttesre írt tíz tételéből hatot 1914-ben átírt négykezesre, meghagyva az eredeti címeket. A kompozíciót 1917-ben maga a zeneszerző mutatta be Párizsban, Roger Ducasse közreműködésével. A nyitótételben Pán témája egy ötfokú dallam, amely az ötödik darab befejezésnél ismét felhangzik.

C. Debussy - Six Épigraphes antiques - YouTube (17:00)

<https://www.youtube.com/watch?v=wIpqxPO1n80>

Daniel Montalto és Alejandro Sarmentero – zongora

(Kleiner Saal, Musikakademie Basel, 2016)

[00:06](#) I. Pour invoquer Pan, dieu du vent d'été (Pánnak, a nyári szél istenének felidézése)

[02:55](#) II. Pour un tombeau sans nom (Egy névtelen sírra)

[06:54](#) III. Pour que la nuit soit propice (Derült éjszakáért)

[09:22](#) IV. Pour la danseuse aux crotales (Táncosnő csörgődobbal)

[12:22](#) V. Pour l'Égyptienne (Egyiptomi leány)

[15:50](#) VI. Pour remercier la pluie du matin (Köszönet a reggeli esőért)

Az Etűdök I-II.-ben az új zongorastílust mutatta be. A zongoráról írta, hogy úgy kell hangoznia, „... *mintha nem lennének kalapácsai. Az ujjaknak be kell hatolnia a hangjegyekbe, ...*”, a „lélegző pedál” kifejezést használta. „*Ez a zene, – írta Debussy 1915-ben etűdjeiről, – valóban az előadó művészet csúcsait veszi célba!*” Igen! Gyönyörűséges kábulat ez a mű. Az alkotásé, a teremtésé. Valami újat, valami eddig nem hallhatót hozott létre. Néha rejtelmes párafátyolon át fénylik, valóságos baldachint emel a csipkés égbolt alá, a harmóniák szekerét röptí tovább. E két sorozatot Chopin emlékének ajánlotta.

Raffaello Sanzio: Szent Sebestyén, 1501–1502 (Accademia Carrara, Bergamo)

Gabriele D' Annunzio írta a „La Martyre de Saint Sébastien”, vagyis „Szent Sebestyén vértanúsága” /v. mártíromsága/ című művét, amely 5 jelenetből áll;

1. **Liliomok udvara.** Sebestyén az íjászok vezére, Isten atlétája: egy modern mezbe öltöztetett átlényegülés, amikor a gyilkosból keresztényi áldozat lesz.
2. **A mágikus szoba.** Varázslók, csillagjósok, alvilági hatalmak jelennek meg a barlangban, de a kereszt győz a pogány hit fölött.

3. **A hamis istenek tanácsa.** Augusztus udvarában Apolló himnusza szól. A kórus Erószot hívja.
4. **A sebzett babérfa.** Ez a mártíromság drámája!
5. **A Paradicsom.** E fejezet egyetlen alleluja! A szent előtt megjelenik a Paradicsom és benne két fészület áll, egyik az Üdvözítőé, a másik Sebestyéné.

A zene, a végletek csodája! Valóban csodálatos mű! Debussy kilépve eddigi sikereinek bűvköréből, valami újat hozott létre, szinte önmaga fölé emelkedett, a régi a cappella kórus polifónia hagyományát idézve. Egyike a francia mester legszebb alkotásának. E műben szólal meg először a „musicien francais” utolsó művének klasszikus leszűrődött teljes megtisztult hangja.

Debussy művei között találunk prelűdöket, kvartetteket, etűdöket, menüetteket, kantátákat. Egyik utolsó zongoradarabja, az En blanc et noir (Fehéren és feketén) – két zongorára, amit három capricciónak nevezett. Benne látható harmóniavilágának tágulása, mely a kvart akkordok felé vezet.

Debussy - En blanc et noir (16:06)

<https://www.youtube.com/watch?v=0TnHJIZ5Nmc>

Valami kellemes varázsa van a zenéjének, s egyet értek Demjén Ottó soraival, aki azt írta:

*„Óh lélek! Hagyd, hogy elborítson
áramával a drága dallam.
Érzékeim legyetek éber segítők
az ámulatban.”*

Ő elsősorban szimfonikus műveket alkotott és egészen újszerű mondanivalóval szólalt meg műveiben, zongoradarabjaiban. Pl. „A lenhajú leány” című prelűdje egy őszi táj és az érett vetés hatását kelti. Képeket látunk zenehallgatás közben, művein az impresszionista festészet hatása érezhető: ködös halványszürke színek, szűk kvartettek, egészhangú skálák, pentaton dallamok váltják egymást. Vizuális élményt adnak, színek élményét sejtetik, keltik:

Lang Lang - Claude Debussy, La Fille aux cheveux de lin (2:42)

<https://www.youtube.com/watch?v=jGSZPRk6aXA>

A „Vitorlák” olyan, mintha három hangnemben játszódna: a-mollban, C-dúrban és B-dúrban. Muzsikája újszerű, néha kissé bágyadt, fátyolos hangzású. Debussyt mindig lenyűgözte az éjszaka, a holdfény, az álmodozás. Kodály Zoltán mondta róla: „... műveiből a latin vonalú szépség első félnék sugarai

áradnak.” Ha meghallgatjuk a „Holdfény” című művét, valóban elvarázsolódnak. A holdfényben sokan gyönyörködnek, valóban varázslatos egy-egy szép éjszaka, amikor fentről jó, árad a fény. Már szinte hallom a csodálatos zenét!...

(Debussy "Voiles") (5:03)

https://www.youtube.com/watch?v=o0_xmEKqOdU

(Maxim Cholak - zongora)

A „Holdfény” korai impresszionista zeneköltemény. A mester két dalát is az éjszaka ihlette. Három nocturne-t írt zenekarra, és két jelenet játszódik az éjszakában, a Pelléas és Mélisandban. Egyetlen operája, gondolatokból, álmodozásokból lett valóság: remekmű! A zene hullámozó aranyzárlakon, szinte ringatózva száll a légtérben. Egy művészi lehelet, mely felszáll a kéklő ég felé. A regény Trisztán története, finom kézzel megírva, a középkori mondavilágnak azt a mondakörét idézi, ahogy Richard Wagner is. Egy szép legenda!

Debussy Clair de Lune Music and animation full HD (5:25)

<https://www.youtube.com/watch?v=nf16EBEzdVQ>

(Stephen Malinowski - zongora)

Claude Debussy-Leopold Stokowski:Holdfény (5:42)

<https://www.youtube.com/watch?v=E-CI-0TAz4A>

(Cincinnati Pops Zenekar, vezényel: Erich Kunzel)

A mű egy erdőt mutat be, természetfestő zenei szimbólumokkal az előtérbe, utalva az emberi sorsokra. A barlangban "... a csönd akkora, hogy egy álmából ébredő fűszál zaja is nyugtalanít". A közeli tenger fájdalomról dalol a Holdnak, Pelléas és Mélisande szinte fél megszólalni, hiszen szerelmük csak akkor és csak azért lobban fel, hogy a végig lappangó pusztulás Gouland kardjával lesújthasson. E zenei sorsdráma a szereplők árnyfiguráiból egyre növekedve, megéri sorsuk beteljesedését; nem avatkozhatnak irányításába, de végül méltókká válnak hozzá. Zenei sorsdráma a szereplők árnyfiguráiból egyre növekedve megéri sorsuk beteljesedését; nem avatkozhatnak irányításába, de végül méltókká válnak hozzá.

A meleg, csillagos éjszakában lassan tovatűnő bűvölet szépsége árad. Egy kis álmodozás még a jelenben... és majd csönd, amit csak a nagy természet tud adni. Az 5 felvonásos opera könnyed, hajlékony, árnyalatokban gazdag, finom, végtelen harmóniák egyvelege. A belga származású költő, filozófus Maurice Maeterlinck /1862-1949/ – egyik megalapítója a szimbolizmusnak –, Debussy számára írta e drámát, s Ő szinte változtatás nélkül zenésítette meg. A bemutató

1902. április 10-én volt Párizsban, az Opera Comique-ben. A darab hamar hírnevet szerzett a világban, így Brüsszelben 1906-ban, a következő évben Frankfurt am Main-ben, 1908-ban New-Yorkban és Münchenben, 1909-ben Londonban aratott sikert. Romain Rolland (1866-1944) szerint a „Pelléas és Mélisande egyike annak a három-négy kiemelkedő teljesítménynek, amivel a francia muzsika a zenetörténet egyetemes kincstárához hozzájárult.”

Debussy Pelleas et Melisande Pierre Boulez (2:216:47)

<https://www.youtube.com/watch?v=gHSKXZpZWck>

Műveiben technikailag új stílusérzék, többnyire áttetsző, világos hangszínekben, újszerű és mindig tonális harmóniavilágban a ritmika, a dinamika terén egyaránt a legfinomabb részletekig kidolgozott szerkesztésben szólal meg. Az operában a zene homályosan áttetsző fény-árnyék játéka, finoman átszőtt lírizmusa, gyengéden opálos színskálája, egyaránt nagy feladat elé állítja az énekeseket, a karmestert és a rendezőt. E stílus főműve ez az opera!

Claude Debussy - Nocturnes (23:38)

<https://www.youtube.com/watch?v=obv3312Kf10>

(Vladimir Ashkenazy & Cleveland orchestra)

Debussy színes palettáján nagy szerepet játszhattak a Noktürnök is. Így a Három nocturne, a Nuages (Felhők), az Fêtes (Ünnepek), és a Sirènes (Szirének). „Felhők”. Az ég mozdulatlan képe, a felhők lassú és melankolikus vonulásával, halvány, fehéres szürke színben halványulnak el. Ilyenek a „Felhők”! Paul Poujard nevű fiatalember Debussyvel együtt egyik sétájuk alkalmával így írta le a látottakat: *„Emlékszem, azon az estén nagyon felhős volt az ég. A mester jó darabig figyelte a mélyen járó felhőket, melyeket heves szél kergetett. A Szajján egy kis gőzös küszködött a habokkal, kürtjével szaggatott jeleket adott. Azt hiszem a mester erre emlékezett az angolkürt rövid, kromatikus témájában.”* Ebből az élményből születtek, a „Felhők”. Paul Dukas a következőket jegyezte fel: *„Művei a szimbólumok szimbóluma. Minden új műve meglepetés, mely gazdag és meggyőző!”* Gaston Carrand szerint pedig Debussy műve: *„... tiszta és egyszerű, mint az áttetsző kristály.”*

„Ünnepek!” A mozgás, a levegőtáncoló ritmusa, rikító fények fellángolásával indul, majd a zaj közepette elvész abban, miközben a háttér mozdulatlan marad, s tovább folyik, zajlik az ünnepség minden mozgalmasságával, zenével is táncoló fényeivel, mindent átfogó ritmusával. Ezek az Ünnepek! Egy nagy népi multság adta az ötletet, Bois de Boulogne-ban.

„Szirének”. A tenger végtelen ritmusával a holdfényben ezüstösen ragyogó hullámaival, a szirének titokzatos éneke hangzik fel, szöveg nélkül; egy ezüstfonal először kacag, majd elhal. Ez az ezüstösen hajladozó selyemfonál, selyemhang összeolvad a vizek zenéjével, melyre a hold terít rá ezüstös varázslatot, s illatokat hoz zenéjében az Óceán felől a szellő, ami majd lassan elszáll, hogy aztán megszólaljon a pánsíp varázslatosan szép hangja.

A tenger igazi zeneköltője, Debussy. A „La Mer” klasszikussá nemesedett érett alkotás, egyben művészi hitvallása, személyes kinyilatkoztatása is, mely a tenger színeitől, hangjaitól ihletett új hanghatásokkal lepte meg a hallgatókat. A „La Mer” páratlan remekmű! Először Párizsban hangzott el 1905-ben, amelyen három éven át dolgozott. Három tengeri benyomásról szól, ad képet, élményt fűz össze, egybe. Hallgatva szinte megcsapja az embert a tenger fűszeres illata, ébredő, majd teljes mozgalmasságában a pompázó látványával, lenyűgöző varázsával, csillogásával. A „La Mer” a csillogó csoda, ahogyan a felkelő nap lángra borítja a tengert. A tenger három kép, három tengeri benyomás. Dallamainak körvonalai tiszták, beszédeseek, kifejezőek, a tenger színeitől, hangjaitól ihletett új hanghatásokkal lepték meg a közönséget.

A három kép címe:
Hajnaltól délig a tengeren)
Hullámok játéka
A tenger és a szél párbeszéde

A darab szépségét Arturo Toscanini ismertette meg a közönséggel:

[Debussy: "La Mer", \(Restored\) Toscanini 1950, NBC](https://www.youtube.com/watch?v=5Y7EN0DYwrI)
<https://www.youtube.com/watch?v=5Y7EN0DYwrI>

A tenger hömpölygő lehetőségek, hullámzó reménységek, örvénylő-sodródó valóságok, a ködlő jövőndő lüktetése. Az indulás, a tisztulás, a permetező tündöklés: az ömlő-omló, az éltető, a tápláló: víz,... a víz... És zúg a tenger, énekel, csodás e vízi-zene, amit messze visz a szél. Zenéjében nem jellemző a lezárttság, inkább az egymásba olvadó folytonosság, az átmenet nélküli odaadás. Ez a dallam csupa arany, mely felett ragyog a napsugár. A tenger határtalan mozdulatlanságával, mozdulásával, mélységével, rohanásával, csodálatos örök játékával, gigászi erejével, szépségével, hullámhegyeinek muzsikájával, mosolyogva küldi sugarait – vízsugarait, és a napsugár fényjátékával egyesülve ragyognak. Hárfa, fuvola hangjai is áradnak a légtérben, és az ezer és ezer árnyalatokban, színpompában hangjait küldi – a La Mer, a La Mer!

Debussy zeneesztétikai és kritikai írásai, alkotóművészi véleményének legegységesebb megnyilatkozásai, melyek betekintést adnak páratlanul értékes, érdekes művészi krédójának, zenei nézeteinek, ízlésének, vágyainak gazdag összességébe. Zseniális írásaiban, – melyek egészen különlegesek –, egy új műfajjal találkozunk. Életművei új szint hoztak: őszinték, zenepolitikai, esztétikai programját vetítik elénk. Sajátosan finom, kényes ízlés vezette tollát, s művészi moráljának ritka emelkedettsége bontakozott ki. Sokat írt, s leginkább Mallarmé és Laforgue költői nyelvével tartott rokonságot. Álombéli *pp*-k, rejtelmes pianók, sóhajszerű hanghatások: hangszínek, ritmus, dinamika, forte, mezzoforte és hárfa lágyságú ezüst harangocskák szólalnak meg egy-egy selyemfátyol mögül, s a zenéje lélektől lélekig ér, mert „*A zene a lélek szava!*” (George Călinescu) Igen! Csodálatos lelkéből, szívéből patakzott a zene, mint erdei forrás kimeríthetetlenül, kristálytisztán. Galambszínű hajnal ébredezett a keleti égbolton, majd halvány rózsaszín, lilás – kékes – opálos fénysávok sorakoztak, s megérkezett Hóra, a Tavaszistennő, és Zefír Szélisten susogva lépkedett a kezdő fénysugárban.

A tenger fehér kis habjai, enyhe hullámai kristályhangokat küldtek, aztán csendesültek a szelíd hullámok, mert Thetisz tengeri nimfa suhant át a nagy vízen.....A napból cseppentett langyos napsugár már nyitogatja a virágok kelyhét, mert a nagy Természet templomának szép kapuja kitárult. Ma mégis bánatosak a fák, a virágok, s a csend fátyola leng és hallgatag a tenger, sima, csodás színeivel, titokzatos fényei rebbenéseivel, tükrével az ég felé néz. De néha-néha egy- egy könnye hull, vagy szalad fájón, s így múlik el a nap, és meg jő az est, és fekete bársonyát teríti a Mindenségre. A csillagok százai ragyognak és díszítik a könnyes tengert.

Csillagok az égen! Csillagok a vízben! És a bűbájos Hold ott ring a nagy víz tükrén. A Hold néha

ezüstös sugarát küldi, aztán néha egy-egy halk csobbanás, bánatos csobbanás az éjben... Az

emlékek szállnak a magas ég felé, mert a „La Mer” nagy költője 100 éve ment el, március vége

felé, amikor az általa úgy szeretett Természet ébredezni kezdett már. Az idő perceit, óráit

langyosította a tavaszi napsugár a csöndes éjek suhanása után..., de ő már ott fenn van, az égi

*mezők tisztásán jár...,”... hallgatja a pánsíp szavát, amire majd az álomittas
Faun is felneszel.”*

*Holdfény is küldi sugarát kedvesen... fuvola, oboa, hárfa hangját hozza a
szél, ezüstös könnyek
bolyonganak az éjben*

DEBUSSY ÉS ÉN...

Hallom a fák dalolását, suttogását
mintha Debussy „Tavaszi” – át hallanám,
s látom, hogy a hangjegyek szaladnak,
és a kicsi csermely is csobban, hangja kél,
ahogy a patak vízébe hullva becéz.

Az akácok, gyertyánok, fenyvesek közt
hárfa hangján muzsikál a szél,
hegedű, oboa, fuvola is szól, zenél...

Gondolatban, könnyű szellővé válok,
s a hangjegyekkel együtt szállok,
a mesék országútján illatos fuvalmak
közt: noktürnök, etüdök, felhők között,
a tenger fölött járok, a víz zenéje árad
és zsolozsmáját küldi felém az ég....

Az erdő sűrű lombja, most hallgat,
a nádasból Pán sípját hozza a szél,
e varázs fogva tart, ma, csak nekem zenél.

Micsoda éj! Zsolozsmás éj! De Pianissimó! -
csak ketten vagyunk: Debussy és én.....,
mert a „La Meer”, csak nekünk mesél.....

Fenyves Mária Annunziata